

Odbor za razvoj

2017/2206(INI)

24.4.2018

MIŠLJENJE

Odbora za razvoj

upućeno Odboru za vanjske poslove

o kršenju prava autohtonih naroda u svijetu, uključujući jagmu za zemljištem
(2017/2206(INI))

Izvjestiteljica za mišljenje: Maria Heubuch

PA_NonLeg

PRIJEDLOZI

Odbor za razvoj poziva Odbor za vanjske poslove da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

1. napominje da sve češće stjecanje zemljišta velikih razmjera, uglavnom pod utjecajem agrobiznisa, šumarstva te industrija biogoriva i turizma, često dovodi do kršenja ljudskih prava, među ostalim raseljavanjem autohtonih naroda te oduzimanjem kontrole nad njihovim prirodnim resursima, kao što su prava na korištenje vode;
2. podsjeća na članak 21. UEU-a, članak 208. UFEU-a i njegov najvažniji cilj iskorjenjivanja siromaštva, Program održivog razvoja do 2030. i činjenicu da je EU obvezan na pristup razvoju koji se temelji na pravima; pozdravlja činjenicu da EU doprinosi međunarodnom unapređenju i priznavanju prava autohtonih naroda, kao što je utvrđeno u Deklaraciji UN-a o pravima autohtonih naroda (UND RIP); međutim, smatra da bi se potpora pravima autohtonih naroda trebala bolje integrirati u aktivnosti razvoja koje provodi EU, a posebice u kontekstu provedbe ciljeva održivog razvoja; podsjeća da Europski konsenzus o razvoju stavlja poseban naglasak na promicanje prava najranjivijih skupina, uključujući autohtone narode;
3. ističe veliku važnost ciljeva održivog razvoja za autohtone narode, posebno cilja 2 (svijet bez gladi) te ciljeva 4.5 (dostupnost obrazovanja) i 5 (rodna ravnopravnost); ponovno naglašava da su autohtoni narodi diljem svijeta nerazmjerne često žrtve kršenja ljudskih prava, zločina, rasizma, nasilja, eksploracije prirodnih resursa, zdravstvenih problema te visokih stopa siromaštva, te da čine 15 % osoba koje žive u siromaštvu, a predstavljaju tek 5 % svjetskog stanovništva; naglašava da se vodama autohtonih naroda i braniteljima ljudskih prava koji progovaraju protiv nepravdi mora pružiti potpuna i temeljita zaštita;
4. podsjeća da se Program održivog razvoja do 2030. bavi tim razvojnim problemima autohtonih naroda i naglašava da su potrebni dodatni naporci za njegovu provedbu; naglašava potrebu za jačanjem Glavne skupine autohtonih naroda za održivi razvoj (IPMG) kao globalnog mehanizma za koordinaciju i uskladene napore u cilju jačanja prava i razvojnih prioriteta autohtonih naroda; poziva Komisiju da bolje surađuje s IPMG-om i da ga uključi u svoju platformu za više interesnih skupina o provedbi ciljeva održivog razvoja;
5. pozdravlja činjenicu da je Europsko vijeće zaštitu prava autohtonih naroda učinilo prioritetskom, kao što je utvrđeno u zaključcima Vijeća iz svibnja 2017.;
6. podsjeća na obvezu EU-a da slijedi pristup razvoju temeljen na pravima, što uključuje poštovanje prava autohtonih naroda kako su definirana UNDRIP-om i skreće posebnu pozornost na načela odgovornosti, sudjelovanja i nediskriminacije; snažno potiče EU da nastaviti raditi na primjeni tog pristupa temeljenog na pravima u svim razvojnim aktivnostima i da u tu svrhu osnuje radnu skupinu s državama članicama; poziva na ažuriranje predmetnog provedbenog plana s jasnim vremenskim okvirima i pokazateljima za mjerjenje napretka;
7. podsjeća na članak 208. UFEU-a i načelo usklađenosti politika radi razvoja; sa

zabrinutošću napominje da se politike EU-a za energetiku i poljoprivredu te trgovinske i investicijske politike pokazuju kao pokretači jagme za zemljištem u trećim zemljama te da stjecanje zemljišta velikih razmjera negativno utječe na pristup autohtonih naroda zemljištu; žali zbog toga što tekućom izmjenom Direktive o energiji iz obnovljivih izvora do sada nisu uvedeni socijalni kriteriji ni kriteriji održivosti kojima se uzima u obzir rizik od jagme za zemljištem; podsjeća na to da bi ta direktiva trebala biti u skladu s međunarodnim normama prava posjeda zemljišta;

8. zabrinut je zbog navoda da neki programi suradnje koji se financiraju iz službene razvojne pomoći, posebno projekti ublažavanja klimatskih promjena i projekti spajanja, negativno utječu na prava autohtonih naroda; poziva Komisiju da provede temeljitu istragu tih navoda te da zajamči da se pristup temeljen na pravima strogo primjenjuje i poštuje u svim projektima koji se financiraju iz službene razvojne pomoći, osobito u pogledu prava autohtonih naroda; izražava žaljenje zbog toga što program REDD+ nije uspio osigurati prava posjeda za lokalne šumske zajednice; ističe da bi se inicijativom FLEGT, pokrenutom kako bi se povela borba protiv nezakonite sječe, moglo pomoći u poboljšanju programa REDD+ u vezi s upravljanjem šumama i izvršavanjem zakonodavstva; pozdravlja činjenicu da Pariški sporazum podupire zaštitu autohtonih naroda; potiče Europsku komisiju i države članice da podrže uvrštavanje obveza u pogledu ljudskih prava, a posebno prava autohtonih naroda, u sve domaće i međunarodne instrumente za ograničavanje štete i prilagodbu te poziva na uspostavu učinkovitih mehanizama za podnošenje pritužbi i pravnu zaštitu;
9. poziva delegacije EU-a da ojačaju dijalog s autohtonim narodima kako bi se prepoznala i spriječila kršenja ljudskih prava; posebno poziva Europsku komisiju i države članice da uspostave djelotvoran administrativni mehanizam za podnošenje pritužbi za žrtve kršenja ljudskih prava i drugih štetnih učinaka nastalih zbog aktivnosti financiranih iz službene razvojne pomoći kako bi se pokrenuli postupci istrage i mirenja; ističe da bi taj mehanizam trebao imati standardizirane postupke te biti administrativnog karaktera i time nadopunjavati sudske mehanizme;
10. ističe da bi Akcijski plan za FLEGT, a osobito dobrovoljni sporazumi o partnerstvu, mogli igrati važniju ulogu u osnaživanju autohtonih i šumske zajednice u mnogim zemljama s tropskim šumama i snažno potiče EU i partnere iz dobrovoljnih sporazuma o partnerstvu da tim zajednicama omoguće veću ulogu u nacionalnim političkim procesima; poziva EU da pruži veću finansijsku i tehničku potporu partnerskim zemljama kako bi se zaštitili, održali i obnovili šumski ekosustavi, među ostalim poboljšanjem upravljanja, kako bi se razjasnila i ojačala prava posjeda zemljišta, kako bi se poštovala ljudska prava, uključujući prava autohtonih naroda, te kako bi se pružila potpora zaštićenim područjima u kojima se poštuju prava zajednica;
11. naglašava potrebu za donošenjem posebnih mjer u cilju rješavanja problema drvne sirovine iz područja pogodenih sukobima, kako bi se zaustavio dotok drvne sirovine s prenamijenjenog zemljišta i zaustavila ulaganja u aktivnosti štetne za šume, koje su doveli do raseljavanja lokalnih i autohtonih zajednica; poziva EU da doneše dodatne mјere za potporu zaštiti i obnovi šumske ekosustava i njihovih zajednica i onemogući krčenje šuma u lancima opskrbe EU-a, u sklopu novog akcijskog plana EU-a o krčenju i uništavanju šuma te poštovanju prava posjeda šumske zajednica;

12. poziva razvojne partnere da provedu temeljite procjene prije promjene uporabe zemljišta koje je prijavljeno kao „prazno”, „u praznom hodu” ili „neiskorišteno” jer se time mogu dovesti u opasnost životni prihodi autohtonog stanovništva i njihov pristup zemljištima, šumama i prirodnim resursima; podsjeća na to da se autohtoni narodi ne smiju nasilno raseljavati s njihovih zemljišta ili teritorija, a ako je to potrebno, trebaju primiti pravednu, poštenu i pravičnu naknadu; skreće posebnu pozornost na specifičan slučaj nomadskih stočarskih naroda;
13. podsjeća na to da 80 % šuma diljem svijeta predstavlja tradicionalno zemljište i teritorij autohtonih naroda; naglašava ključnu ulogu autohtonih naroda za održivo upravljanje prirodnim resursima i očuvanje biološke raznolikosti; podsjeća da Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC) poziva svoje države potpisnice da poštuju znanje i prava autohtonih naroda kao zaštitne mjere u provedbi programa REDD+; snažno potiče partnerske zemlje da usvoje mjere za učinkovito sudjelovanje autohtonih naroda u prilagodbi klimatskim promjenama i ublažavanju njihovih posljedica;
14. poziva partnerske zemlje da osiguraju univerzalan pristup autohtonih naroda njihovim nacionalnim registrima stanovništva kao prvi korak prema priznavanju njihovih pojedinačnih i kolektivnih prava; poziva EU da podupre partnerske zemlje u osnivanju matičnih ureda i upravljanju tim uredima na odgovarajući način;
15. izražava žaljenje zbog činjenice da je, u mnogim zemljama u kojima se odvija jagma za zemljištem, autohtonom stanovništvu i nomadskim stočarima ograničen djelotvoran pristup pravosuđu i pravnim lijekovima zbog slabog upravljanja i zbog toga što njihova prava na zemljište često nisu službeno priznata u lokalnim ili nacionalnim zakonodavnim okvirima; napominje da su, primjerice, pravo ispaše i zajednički pašnjaci tradicionalna prava korištenja zemljišta koja se temelje na običajnom pravu, a ne na dodijeljenom pravu vlasništva; snažno potiče partnerske zemlje da priznaju i zaštite prava nomadskih stočara i autohtonih naroda, ponajprije prava na običajno vlasništvo i na kontrolu svojega zemljišta i prirodnih resursa kako navodi UNDRIP i kako je navedeno u Konvenciji MOR-a br. 169, tj. tako da se omogući kolektivna registracija korištenja zemljišta i uspostave politike čiji je cilj osiguravanje pravednijeg pristupa zemljištu; poziva EU i njegove države članice da aktivno podupru partnerske zemlje u tome i u primjeni načela dobrovoljnog prethodnog pristanka utemeljenog na dobroj obaviještenosti (FPIC) za stjecanje zemljišta velikih razmjera, kako je utvrđeno u Dobrovoljnim smjernicama o odgovornom upravljanju u poljodjelstvu, ribarstvu i šumarstvu i u skladu s međunarodnim pravom u području ljudskih prava; nadalje, poziva EU da podupre partnerske zemlje u poboljšanju njihova zakonodavstva u pogledu posjeda zemljišta prepoznajući univerzalno pravo žena kao punopravnih vlasnika na pristup zemljištu;
16. jednako tako ističe potrebu da se poštuju i promiču prava koja su autohtoni narodi naslijedili od svojih predaka te odgovornost partnerskih zemalja da ih štite u potpunosti i djelotvorno; žali zbog nedostatka prilika za sudjelovanje autohtonih naroda u donošenju odluka; ističe potrebu da se priznaju politička i socijalna prava autohtonih naroda, uključujući pravo na glasovanje i kandidiranje na izborima; poziva partnerske zemlje da se obvežu na ukidanje diskriminacije koja negativno utječe na autohtone narode te poziva EU da ih aktivno podupre u tom procesu;

17. poziva međunarodnu zajednicu da prizna i osnaži oblike upravljanja i zastupanja karakteristične za autohtone narode radi uspostave konstruktivnoga dijaloga s lokalnim, nacionalnim i regionalnim vlastima te s privatnim sektorom;
18. napominje da između 200 i 500 milijuna ljudi diljem svijeta prakticira nomadsko stočarstvo i da nomadsko stočarstvo zauzima središnje mjesto u strategijama za stjecanje životnih prihoda u pustarama i planinskim regijama istočne Afrike; naglašava da je potrebno poticati održivo nomadsko stočarstvo kako bi se postigli ciljevi održivog razvoja; potiče EU i njegove države članice da podrže afričku arhitekturu upravljanja (AGA) i posebno Afrički sud za ljudska prava i prava naroda, kako bi proveli Politički okvir Afričke unije za nomadsko stočarstvo u Africi i, u širem smislu, kako bi se priznala prava nomadskih stočara i autohtonih naroda u vezi sa zajedničkim vlasništvom nad zemljištem predaka, pravo slobodnog raspolaganja prirodnim resursima i prava na kulturu i religiju;
19. ističe višestruku diskriminaciju s kojom se suočavaju pripadnice autohtonih naroda, koje su posebno pogodjene nedostatkom obrazovanja, radnih mesta te medicinskih i socijalnih usluga, a stoga je vjerojatnije da će biti žrtve trgovanja ljudima i nasilja; poziva EU i partnerske zemlje da potiču osnaživanje pripadnica autohtonih naroda, osobito jačanjem njihova prava na jednak pristup resursima za proizvodnju, uključujući pravo na vlasništvo, i poljoprivrednim resursima;
20. ističe da žene i mladi u autohtonim zajednicama imaju prava u području spolnog i reproduktivnog zdravlja; poziva na to da se pruži potpora organizacijama civilnog društva koje se bave tim pitanjima;
21. sa zabrinutošću ukazuje na rizike u području ljudskih prava povezane s rudarstvom te vađenjem nafte i plina, koji nerazmjerno pogadaju autohtono stanovništvo; poziva zemlje u razvoju da provode obvezne procjene učinka na ljudska prava prije provođenja novih aktivnosti u tim sektorima i da objave svoje zaključke; naglašava potrebu da se zajamči uvrštavanje odredbi o načelima dobrovoljnog prethodnog pristanka utemeljenog na dobroj obaviještenosti u zakonodavstvo kojim se uređuje dodjela koncesija; preporučuje da se standardi Inicijative za transparentnost ekstraktivnih industrija (EITI) prošire kako bi se uključila zaštita ljudskih prava lokalnih i autohtonih zajednica;
22. poziva partnerе EU-a u privatnom i javnom sektoru da pruže potpune i lako dostupne informacije o kršenjima ljudskih prava koja se često povezuju i dokumentiraju u vezi s ekstraktivnom industrijom ili određenim razvojnim projektima (kao što su povećani broj slučajeva seksualnog nasilja nad ženama i djecom pripadnicima autohtonih naroda, uključujući one s invaliditetom, izvansudska smaknuća, degradacija tla, onečišćenje izvora vode i zemljišta), kao i informacije o procesima premještanja i značajkama alternativnih preseljenja;
23. naglašava da bilateralni sporazumi o ulaganju mogu negativno utjecati na prava autohtonih naroda i ograničiti njihovo sudjelovanje u donošenju odluka; podsjeća na pravo vlada na zakonsko uređivanje u općem interesu; jednako tako podsjeća da se međunarodnim sporazumima o ulaganju mora poštovati međunarodno pravo u području ljudskih prava, uključujući odredbe o autohtonim narodima, te poziva na veću transparentnost u tom pogledu, osobito uspostavljanjem odgovarajućih postupaka i

mehanizama savjetovanja, u suradnji s autohtonim narodima; poziva razvojne finansijske institucije koje financiraju ulaganja da ojačaju svoje mjere za zaštitu ljudskih prava kako bi se osiguralo da iskorištavanje zemljišta i resursa u zemljama u razvoju ne dovodi do kršenja ili povrede ljudskih prava, posebno vodeći računa o autohtonim narodima;

24. apelira na EU da u sve svoje investicijske i trgovinske sporazume uključi odredbe za obvezne i neovisne *ex ante* i *ex post* procjene učinka na ljudska prava, zahtjeve za postupanje s dužnom pažnjom i učinkovite mehanizme odgovornosti; naglašava potrebu za izradom baza podataka za sustavno evidentiranje i objavu ugovora o zemljištu koji uključuju aktere iz EU-a u trećim zemljama, kako bi se zajamčila veća transparentnost i, u konačnici, više odgovornosti;
25. poziva Komisiju da Dobrovoljne smjernice o odgovornom upravljanju u poljodjelstvu, ribarstvu i šumarstvu učini pravno obvezujućima za plan za vanjska ulaganja; ustraje u tome da postanu obvezujuće za sve vanjsko djelovanje EU-a koje se financira iz službene razvojne pomoći;
26. podsjeća da Europska konvencija o ljudskim pravima definira i domaće i inozemne obveze za države u vezi s njihovim zadaćama pružanja pristupa pravnim lijekovima za žrtve kršenja ljudskih prava; poziva EU da doneše mjere prema kojima će se europski poslovni i finansijski subjekti pozivati na odgovornost za kršenje ljudskih prava u trećim zemljama i da pruži učinkovite mehanizme za pravni lijek, pritužbe i sankcije, među ostalim u slučajevima kada su uključeni u jagmu za zemljištem;
27. žali zbog ozbiljnih nedostataka okvirnog programa Ujedinjenih naroda naslovlenog „Zaštita, poštovanje i pomoći”, te nedostataka Vodećih načela o poslovanju i ljudskim pravima u pogledu prava autohtonih naroda i prava na zemljište; poziva EU da se aktivno uključi u rad Vijeća UN-a za ljudska prava na pripremi pravno obvezujućeg međunarodnog instrumenta kako bi se u okviru međunarodnog prava u području ljudskih prava uredilo djelovanje transnacionalnih korporacija i ostalih poduzeća; dok taj postupak traje, potiče ta poduzeća da prihvate Dobrovoljne smjernice o odgovornom upravljanju u poljodjelstvu, ribarstvu i šumarstvu u kodeksima ponašanja poduzeća i drugim dobrovoljnim okvirima; osim toga, poziva Komisiju, čije je planove Vijeće pozdravilo u svojim zaključcima iz lipnja 2016., da kao prvi korak pokrene akcijski plan EU-a o odgovornom poslovanju;
28. sa zadovoljstvom pozdravlja započeti rad na pripremi obvezujućeg ugovora UN-a o poslovanju i ljudskim pravima, za koji se smatra da će unaprijediti društveno odgovorno poslovanje i zauzdati nekažnjavanje; izražava žaljenje zbog svih djelovanja kojima se taj postupak pokušava opstruirati te poziva EU i njegove države članice da konstruktivno sudjeluju u tim pregovorima;
29. ističe da obrasci potrošnje EU-a pogađaju autohtone narode, tj. preko eksploracije prirodnih resursa; ustraje u tome da EU mora osigurati dosljednost i usklađenost svih svojih politika i da mora odgovorno djelovati u zemljama u razvoju; nadalje, poziva EU da sustavno procijeni učinak svojih politika razvoja, poljoprivrede, trgovine i energetike na životne prihode najranjivijih ljudi;
30. naglašava vezu između prava na hranu i prava na zemlju autohtonih naroda; ukazuje na

to da su, prema podacima izvješća UN-a o stanju autohtonih naroda svijeta, promicanje novih tehnologija kao što su poboljšano sjeme, kemijska gnojiva i pesticidi, uvođenje uzgoja „cash-crop“ kultura (kulture koje se uzgajaju isključivo radi zarade) i programi velikih plantaža doveli do propadanja okoliša i uništavanja ekosustava, što utječe na brojne autohtone zajednice do te mjere da su prisiljene na preseljenje; kritizira činjenicu da neodrživi uvoz iz trećih zemalja, primjerice sojina i palmina ulja, koji su u tim zemljama najčešće monokulture, često dovodi do krčenja šuma, a time i do uništavanja staništa i raseljavanja autohtonih naroda koji žive u tim područjima; u tom smislu poziva na uvođenje kriterija održivosti za uvoz bjelančevina biljnog porijekla;

31. ističe da je Opća skupština UN-a 2019. godinu proglašila međunarodnom godinom autohtonih jezika; naglašava da je kultura jedan od čimbenika u razvoju;
32. skreće pozornost na ulogu dijaspora kao posrednika i prenositelja znanja autohtonim narodima;
33. ističe da mi u EU-u još uvijek imamo mnogo toga za naučiti o održivom korištenju, primjerice šuma, od autohtonih naroda, koji zbog načina na koji žive gotovo da i ne doprinose klimatskim promjenama, ali su njima izrazito pogođeni, zbog npr. suše ili dezertifikacije, što posebice pogarda žene;
34. naglašava da EU i njegove države članice moraju preuzeti znatne obveze za uključivanje autohtone djece s invaliditetom u sve politike, mjere i programe koji se odnose na međunarodnu suradnju i vanjske odnose;
35. snažno potiče EU da osigura da se načelo dobrovoljnog prethodnog pristanka utemeljenog na dobroj obaviještenosti osoba s invaliditetom koje žive u autohtonim zajednicama uzima u obzir u svakom razvojnom projektu EU-a u vezi s autohtonim narodima, tako što će se osigurati da su informacije i dokumentacija o svakom projektu koji sponzorira ili financira EU na teritorijima autohtonih naroda dostupne osobama s invaliditetom iz autohtonih zajednica.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	24.4.2018	
Rezultat konačnog glasovanja	+: -: 0:	14 0 8
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Ignazio Corrao, Mireille D'Ornano, Nirj Deva, Doru-Claudian Frunzulică, Enrique Guerrero Salom, Maria Heubuch, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Arne Lietz, Linda McAvan, Norbert Neuser, Vincent Peillon, Cristian Dan Preda, Lola Sánchez Caldentey, Elly Schlein, Eleni Theocharous, Paavo Väyrynen, Bogdan Brunon Wenta, Anna Záborská, Joachim Zeller, Željana Zovko	
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 200. st. 2.	Pál Csáky, Monika Vana	

**KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U ODBORU KOJI
DAJE MIŠLJENJE**

14	+
ALDE	Paavo Väyrynen
ECR	Eleni Theocharous
EFDD	Ignazio Corrao, Mireille D'Ornano
GUE/NGL	Lola Sánchez Caldentey
S&D	Doru-Claudian Frunzulică, Enrique Guerrero Salom, Arne Lietz, Linda McAvan, Norbert Neuser, Vincent Peillon, Elly Schlein
VERTS/ALE	Maria Heubuch, Monika Vana

0	-

8	0
ECR	Nirj Deva
PPE	Pál Csáky, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Cristian Dan Preda, Bogdan Brunon Wenta, Anna Záborská, Joachim Zeller, Željana Zovko

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani